

Менеджмент

УДК: 338.33:004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20643456>

Роль доброчесності у побудові професійної траєкторії фахівця економічного напрямку

Бугайчук Віта Віталіївна,

к. е. н., доцент, кафедри економіки, підприємництва та туризму

Поліський національний університет м. Житомир, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7282-1794>

Гайдучок Тетяна Станіславівна,

к. е. н., доцент, кафедри бухгалтерського обліку,

оподаткування та аудиту

Поліський національний університет м. Житомир, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-0190-3872>

Грабчук Інна Францівна,

к. е. н., доцент, кафедри економіки, підприємництва та туризму

Поліський національний університет м. Житомир, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-5548-6034>

Шиманська Вікторія Василівна

к. е. н., доцент, кафедри економіки, менеджменту та

підприємництва, Житомирська філія Київського інституту

бізнесу та технологій, Житомир, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-0734-0721>

Момонт Тетяна Василівна

к. е. н., доцент, кафедри економіки, менеджменту та підприємництва, Житомирська філія Київського інституту бізнесу та технологій, Житомир, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-6371-599X>

Прийнято: 22.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** У статті досліджено роль доброчесності у формуванні професійної траєкторії фахівця економічного напрямку в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій та цифровізації суспільства. Обґрунтовано, що доброчесність є не лише морально-етичною категорією, а й важливою складовою професійної компетентності сучасного спеціаліста, яка визначає рівень довіри до фахівця, ефективність управлінських рішень та конкурентоспроможність на ринку праці. Розкрито сутність поняття професійної доброчесності, її основні принципи та значення у професійній діяльності фахівців економічного напрямку. Визначено, що ключовими складовими доброчесності виступають чесність, прозорість, відповідальність, незалежність професійних суджень і дотримання етичних стандартів.*

Особливу увагу приділено академічній доброчесності як фундаменту професійної поведінки майбутніх фахівців. Обґрунтовано інструменти інтеграції принципів доброчесності у систему професійної підготовки майбутніх фахівців економічного напрямку, а також визначення ефективних механізмів формування відповідальної професійної поведінки у процесі навчання та практичної діяльності. Встановлено, що порушення принципів академічної доброчесності негативно впливає на якість професійної підготовки та може спричиняти прояви професійної недоброчесності у сфері

економічної діяльності. Досліджено вплив цифрових технологій, автоматизації управлінських процесів та розвитку інформаційних систем на трансформацію підходів до забезпечення доброчесності.

Обґрунтовано роль закладів вищої освіти та корпоративного середовища у формуванні культури доброчесності. Визначено, що впровадження кодексів етики, сучасних цифрових інструментів контролю, ESG-підходів та антикорупційних механізмів сприяє підвищенню рівня професійної відповідальності та прозорості економічної діяльності. Зроблено висновок, що формування культури доброчесності є важливою передумовою сталого розвитку економіки, зміцнення ділової репутації та забезпечення ефективної професійної реалізації фахівців економічного напрямку.

Ключові слова: академічна доброчесність, професійна доброчесність, етичні стандарти, чесність, прозорість, відповідальність, незалежність професійних суджень.

Formation of an enterprise adaptation mechanism in the context of behavioral economics

Vita Bugaychuk

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Economics, Entrepreneurship and Tourism,
Polissia National University, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7282-1794>

Tetyana Haiduchok

Department of Accounting, Taxation and Audit
Polissia National University, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-0190-3872>

Inna Grabchuk

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Economics, Entrepreneurship and Tourism,
Polissia National University, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-5548-6034>

Viktoriiia Shymanska

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Economics, Management and Entrepreneurship,
Zhytomyr branch of Kyiv institute of business and technology, Zhytomyr, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0734-0721>

Tetiana Momont

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Economics, Management and Entrepreneurship,
Zhytomyr branch of Kyiv institute of business and technology, Zhytomyr, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6371-599X>

***Abstract.** The article explores the role of integrity in shaping the professional trajectory of an economic specialist in the context of modern socio-economic transformations and the digitalization of society. It is substantiated that integrity is not only a moral and ethical category, but also an important component of the professional competence of a modern specialist, which determines the level of trust in the specialist, the effectiveness of management decisions, and competitiveness in the labor market. The essence of the concept of professional integrity, its basic principles and significance in the professional activities of economic specialists are revealed. It is determined that the key components of integrity are honesty,*

transparency, responsibility, independence of professional judgment and adherence to ethical standards.

Special attention is paid to academic integrity as the foundation of professional behavior of future specialists. The tools for integrating the principles of integrity into the system of professional training of future specialists in the economic field are substantiated, as well as the definition of effective mechanisms for the formation of responsible professional behavior in the process of training and practical activity. It has been established that violation of the principles of academic integrity negatively affects the quality of professional training and can cause manifestations of professional dishonesty in the sphere of economic activity. The impact of digital technologies, automation of management processes and development of information systems on the transformation of approaches to ensuring integrity has been investigated.

The role of higher education institutions and the corporate environment in forming a culture of integrity is substantiated. It is determined that the implementation of codes of ethics, modern digital control tools, ESG approaches and anti-corruption mechanisms contributes to increasing the level of professional responsibility and transparency of economic activity. It is concluded that the formation of a culture of integrity is an important prerequisite for sustainable economic development, strengthening business reputation and ensuring effective professional implementation of economic specialists.

Keywords: *academic integrity, professional integrity, ethical standards, honesty, transparency, responsibility, independence of professional judgment.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації економічної системи України, цифровізації бізнес-процесів, адаптації до європейських стандартів ведення бізнесу та посилення суспільного контролю над діяльністю підприємств особливої актуальності набуває проблема професійної

добročесності, яка є не лише моральною характеристикою особистості фахівця, але й стратегічним чинником забезпечення довіри до професійної діяльності, інституційної стабільності та економічної безпеки підприємства і держави.

Водночас у сучасному освітньому та професійному середовищі спостерігаються прояви академічної недобročесності, маніпулювання інформацією, порушення етичних норм і принципів корпоративної культури, що негативно впливає на професійне становлення майбутніх фахівців економічного напрямку.

У професійній діяльності фахівців економічного напрямку добročесність набуває особливого значення, оскільки саме дотримання принципів чесності, відповідальності, відкритості та професійної етики сприяє зміцненню довіри, формуванню позитивного іміджу та забезпечує перспективи професійного й кар'єрного розвитку. В умовах поширення цифрових технологій і відкритості інформаційного простору будь-які прояви професійної недобročесності швидко стають суспільно відомими та можуть суттєво впливати на професійну траєкторію спеціаліста.

Формування культури добročесності сприяє підвищенню якості освіти, розвитку професійної відповідальності та створенню ефективного кадрового потенціалу для національної економіки. У зв'язку з цим дослідження ролі добročесності у професійному становленні фахівців економічного напрямку є важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

За таких обставин виникає необхідність комплексного дослідження ролі добročесності у формуванні професійної траєкторії фахівця економічного напрямку, визначення її впливу на кар'єрне зростання, професійну репутацію та конкурентоспроможність на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика добročесності у професійній діяльності фахівців активно досліджується як у вітчизняній, так

і в зарубіжній науковій літературі. Сучасні наукові праці здебільшого зосереджені на питаннях академічної доброчесності, професійної етики, корпоративної культури та формування моральних цінностей майбутніх спеціалістів.

Теоретичні аспекти доброчесності та професійної етики розкрито у працях українських і зарубіжних учених, які розглядають доброчесність як основу професійної компетентності, важливий чинник довіри до економічної діяльності та передумову ефективного функціонування сучасного бізнес-середовища [1, 9]. Значну увагу Слободянюк О., Залюбівська О. приділяють питанням формування етичної культури у закладах вищої освіти, розвитку відповідальності, чесності та прозорості у процесі професійної підготовки економістів [8].

У ЗУ «Про академічну доброчесність» акцентується увага на тому, що академічна доброчесність є фундаментом професійної поведінки майбутнього фахівця. Порушення принципів академічної етики, зокрема плагіат, фальсифікація результатів досліджень, маніпулювання інформацією, негативно впливають на якість освіти та рівень професійної підготовки [5].

У працях Сустрєтова А., Таможської І. підкреслюється, що дотримання принципів доброчесності сприяє формуванню професійної репутації, розвитку лідерських якостей та підвищенню конкурентоспроможності фахівців на ринку праці [9].

Окремі дослідження присвячені впливу цифровізації та глобалізації на професійну етику фахівців. Науковці наголошують, що розвиток цифрових технологій, автоматизація фінансових процесів та відкритість інформаційного простору створюють нові виклики у сфері доброчесності, пов'язані із захистом даних, достовірністю аналітичної інформації та етичністю управлінських рішень. Водночас сучасні технології сприяють підвищенню прозорості бізнес-

процесів, розвитку ESG-підходів та формуванню культури відповідального управління [10,11, 12].

Попри значну кількість наукових праць, питання ролі доброчесності у побудові професійної траєкторії фахівця економічного напрямку залишається недостатньо дослідженим. Потребують подальшого вивчення механізми впливу доброчесності на кар'єрний розвиток, професійну адаптацію, формування ділової репутації та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності фахівців економічного спрямування в умовах сучасних трансформаційних процесів, що зумовлює необхідність поглиблення наукових досліджень у цьому напрямі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених питанням академічної доброчесності, професійної етики та формування моральних цінностей у системі вищої освіти, а проблема доброчесності у побудові професійної траєкторії фахівця економічного спрямування залишається недостатньо дослідженою. Більшість наукових праць зосереджується переважно на теоретичних засадах доброчесності або питаннях запобігання академічним порушенням, тоді як практичний вплив доброчесності на побудову професійної траєкторії фахівця економічного напрямку висвітлено фрагментарно.

Окремого наукового обґрунтування потребують інструменти інтеграції принципів доброчесності у систему професійної підготовки майбутніх фахівців економічного напрямку, а також визначення ефективних механізмів формування відповідальної професійної поведінки у процесі навчання та практичної діяльності. Відтак особливої актуальності набуває дослідження ролі доброчесності як стратегічного чинника формування успішної професійної траєкторії фахівця економічного напрямку.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Метою статті є дослідження ролі доброчесності у побудові професійної траєкторії фахівця економічного спрямування, визначення її впливу на професійне становлення, кар'єрний розвиток та формування конкурентоспроможності сучасного спеціаліста в умовах цифровізації та трансформації економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку економіки та інтеграції України у європейський економічний простір особливого значення набуває проблема формування доброчесності фахівців економічного напрямку. Їх професійна діяльність безпосередньо пов'язана з прийняттям управлінських рішень, фінансовим аналізом, плануванням ресурсів та оцінюванням результатів діяльності суб'єктів господарювання, що потребує високого рівня відповідальності, чесності та дотримання етичних норм. Тому доброчесність виступає не лише моральною категорією, а й важливим елементом професійної компетентності сучасного спеціаліста.

Термін «доброчесність» походить від латинського слова «*integritas*», що означає «цілісність», «непорушність», «повнота моральних якостей». В англійському науковому та професійному дискурсі поняття «*integrity*» трактується значно ширше, ніж проста чесність. Воно охоплює внутрішню узгодженість моральних принципів особистості, здатність діяти відповідально навіть за відсутності зовнішнього контролю, а також готовність дотримуватись професійних стандартів у складних етичних ситуаціях [2, 5].

Поняття доброчесності охоплює сукупність морально-етичних принципів та правил поведінки, які визначають чесне, відповідальне й прозоре виконання професійних обов'язків. Для фахівців економічного напрямку доброчесність проявляється у достовірності фінансової інформації, об'єктивності аналітичних оцінок, дотриманні законодавчих норм, уникненні корупційних ризиків та забезпеченні прозорості управлінських процесів. Водночас формування доброчесності починається ще на етапі професійної підготовки у

зкладах вищої освіти через дотримання принципів академічної етики, самостійне виконання навчальних завдань, відповідальне ставлення до результатів навчання та повагу до інтелектуальної власності.

У професійному середовищі доброчесність інтерпретується у кількох взаємопов'язаних площинах [7,8]: етичній, де доброчесність ототожнюється з моральною поведінкою та дотриманням принципів професійної етики; правовій, що акцентує увагу на дотриманні законодавчих норм і недопущенні корупційних проявів; соціально-економічній, у межах якої доброчесність розглядається як чинник формування довіри між суб'єктами економічних відносин; управлінській, де вона виступає елементом корпоративної культури та ефективного менеджменту.

Таким чином, професійна доброчесність формується на перетині етики, права, соціальної відповідальності та професійної компетентності. Вона є багатовимірною категорією і розглядається як інтегральна характеристика фахівця, що поєднує моральну стійкість, правову свідомість, відповідальність за результати діяльності та незалежність професійного судження. На відміну від формального дотримання правил, професійна доброчесність передбачає усвідомлене прийняття етичних норм як внутрішньої цінності.

Академічна доброчесність є фундаментом професійної поведінки майбутнього фахівця економічного спрямування. У процесі навчання формуються базові навички професійної відповідальності, аналітичного мислення та етичного прийняття рішень. Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема плагіат, фальсифікація результатів досліджень чи використання недостовірної інформації, негативно впливає на якість професійної підготовки та знижує рівень довіри до фахівця. У подальшій професійній діяльності такі порушення можуть трансформуватися у фінансові маніпуляції, недостовірну звітність або неетичну поведінку у сфері бізнесу та управління [6, 12].

У сучасному конкурентному середовищі професійна траєкторія фахівця економічного напрямку значною мірою залежить від його ділової репутації. Роботодавці дедалі більше звертають увагу на рівень професійних знань і практичних навичок, етичні якості працівника, здатність приймати відповідальні рішення та дотримуватися принципів корпоративної культури. Доброчесність сприяє формуванню довіри між працівником, роботодавцем, партнерами та суспільством, що створює передумови для кар'єрного зростання, професійної стабільності та розвитку лідерських якостей.

Важливим чинником актуалізації проблеми доброчесності є цифровізація економіки та розвиток інформаційних технологій. Використання автоматизованих систем управління, цифрових платформ, штучного інтелекту та електронного документообігу значно розширює можливості економічного аналізу та управління ресурсами, однак одночасно створює нові ризики порушення етичних норм [11, 13]. Серед основних викликів сучасності можна виокремити маніпулювання цифровими даними, поширення недостовірної інформації, порушення конфіденційності та неетичне використання інформаційних ресурсів. За таких умов доброчесність фахівця стає ключовою умовою забезпечення прозорості економічної діяльності та ефективного функціонування бізнесу.

Особливого значення набуває формування культури доброчесності у системі професійної підготовки фахівців економічного напрямку [2, 12, 14]. Заклади вищої освіти повинні не лише забезпечувати високий рівень теоретичних знань, а й формувати у здобувачів освіти цінності професійної етики, відповідальності та нетерпимості до проявів недоброчесності. Ефективними інструментами такого формування є впровадження кодексів академічної етики, використання сучасних технологій перевірки академічних робіт, розвиток критичного мислення, практичне навчання та залучення студентів до вирішення реальних професійних ситуацій.

Крім того, важливу роль у забезпеченні доброчесності відіграє корпоративна культура підприємств та організацій. Формування прозорого бізнес-середовища, дотримання принципів соціальної відповідальності, впровадження антикорупційних механізмів і систем внутрішнього контролю сприяють розвитку професійної етики працівників та підвищують ефективність управлінської діяльності. У міжнародній практиці дедалі більшого поширення набувають ESG-підходи, які передбачають інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських принципів у систему корпоративного управління, де доброчесність є одним із ключових критеріїв оцінювання діяльності компаній.

Таким чином, доброчесність є важливим стратегічним чинником формування професійної траєкторії фахівця економічного напрямку. Вона забезпечує розвиток професійної репутації, підвищує конкурентоспроможність на ринку праці, сприяє ефективності управлінських рішень та формує основу для сталого розвитку економіки й суспільства загалом. Формування культури доброчесності повинно стати одним із пріоритетних напрямів професійної підготовки майбутніх фахівців економічного напрямку та розвитку сучасного бізнес-середовища.

Професійна доброчесність базується на системі взаємопов'язаних принципів, які визначають стандарти поведінки фахівця в економічній діяльності [1,2,12].

Чесність є фундаментальною складовою доброчесності та передбачає правдивість, відвертість і недопущення викривлення інформації. У фінансово-економічній сфері чесність має особливе значення, оскільки будь-які маніпуляції з даними можуть спричинити суттєві економічні втрати, зниження інвестиційної привабливості та підірвати суспільної довіри. Чесність проявляється у: достовірному відображенні фінансової інформації; об'єктивному оцінюванні ризиків; недопущенні конфлікту інтересів; відмові

від шахрайських практик і корупційних дій. У сучасному корпоративному управлінні чесність дедалі частіше розглядається як елемент ESG-підходів та нефінансової відповідальності бізнесу.

Прозорість означає відкритість професійної діяльності для контролю та оцінювання з боку суспільства, партнерів і державних інституцій. Вона забезпечує передбачуваність управлінських рішень та сприяє формуванню довіри між суб'єктами економічних відносин. У професійній практиці прозорість реалізується через: доступність інформації; чіткість процедур ухвалення рішень; документування професійних дій; підзвітність перед зацікавленими сторонами. Недостатній рівень прозорості часто створює передумови для корупційних ризиків, маніпуляцій та зловживань службовим становищем.

Відповідальність як компонент доброчесності передбачає усвідомлення наслідків власних професійних рішень і готовність нести за них моральну, дисциплінарну, адміністративну або юридичну відповідальність. Професійна відповідальність охоплює: дотримання стандартів професійної діяльності; забезпечення якості виконуваної роботи; захист інтересів клієнтів, інвесторів та суспільства; недопущення професійної недбалості. У контексті сучасної економіки відповідальність дедалі більше набуває ознак соціальної відповідальності, оскільки діяльність підприємств і фахівців має значний вплив на суспільний розвиток, екологічну безпеку та економічну стабільність.

Незалежність професійних суджень є ключовою умовою об'єктивності та неупередженості спеціаліста. Особливого значення цей принцип набуває в аудиті, фінансовому консалтингу, державному контролі та антикорупційній діяльності. Незалежність означає: відсутність зовнішнього тиску при ухваленні рішень; недопущення впливу особистої вигоди; професійну автономію; здатність діяти відповідно до етичних стандартів навіть у

конфліктних ситуаціях. Порушення принципу незалежності призводить до втрати довіри до професії та дискредитації інституцій загалом.

Для більш глибокого розуміння природи зазначених категорій, узагальнимо сутнісні характеристики, форми вияву та потенційні ризики порушення ключових орієнтирів етичної поведінки фахівця економічного напрямку у таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика фундаментальних принципів професійної доброчесності фахівця економічного напрямку

Базовий принцип	Форма прояву у фінансово-економічній сфері	Наслідки та ризики порушення принципу
Чесність	достовірне відображення фінансової інформації; об'єктивне оцінювання ризиків; недопущення конфлікту інтересів; відмова від шахрайських практик і корупційних дій	суттєві економічні втрати, зниження інвестиційної привабливості, підрив суспільної довіри та репутаційні втрати суб'єктів господарювання
Прозорість	забезпечення відкритості інформації; чіткість процедур ухвалення рішень; належне документування професійних дій; підзвітність перед зацікавленими сторонами	формування передумов для корупційних ризиків, фінансових маніпуляцій, зловживань службовим становищем та приховування порушень
Відповідальність	дотримання професійних стандартів і норм; забезпечення якості виконання обов'язків; захист інтересів клієнтів, інвесторів і суспільства; недопущення професійної недбалості	виникнення ознак професійної недбалості, фінансових помилок, зниження ефективності діяльності підприємств та загроза економічній стабільності
Незалежність суджень	ухвалення рішень без зовнішнього тиску; недопущення впливу особистої вигоди; збереження професійної автономії та неупередженості	втрати довіри до професії, дискредитація аудиторської та фінансово-консультаційної діяльності, посилення ризику необ'єктивних рішень
Конфіденційність	захист комерційної та службової інформації; нерозголошення даних клієнтів і партнерів; дотримання етичних норм інформаційної безпеки	витік конфіденційної інформації, репутаційні та фінансові втрати, судові спори та порушення ділової етики
Професійна компетентність	постійне підвищення кваліфікації; застосування сучасних методів	прийняття помилкових управлінських рішень,

	аналізу й обліку; дотримання актуальних стандартів і законодавчих вимог	зниження якості фінансової інформації та професійна дискредитація фахівця
--	---	---

Джерело: сформовано авторами за [2, 5, 6, 12].

Формування стандартів професійної доброчесності забезпечується системою міжнародних та національних нормативно-правових актів, професійних кодексів і етичних регламентів. Важливе значення у регулюванні етичної поведінки мають міжнародні стандарти професійних організацій. Одним із ключових документів є Кодекс етики професійних бухгалтерів, розроблений International Federation of Accountants. Даний документ визначає базові принципи професійної поведінки: чесність; об'єктивність; професійну компетентність; конфіденційність; професійну поведінку.

Кодекс IFAC акцентує увагу на необхідності застосування концептуального підходу до виявлення та усунення етичних загроз, пов'язаних із конфліктом інтересів, тиском керівництва або фінансовою залежністю. Вагоме значення має також діяльність Association of Chartered Certified Accountants, яка формує глобальні стандарти професійної етики у сфері бухгалтерського обліку та аудиту. АССА розглядає доброчесність як основу професійної довіри та передумову сталого розвитку бізнесу.

Міжнародні етичні стандарти дедалі більше орієнтовані не лише на дотримання формальних правил, але й на формування етичної культури організацій.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження підтвердило, що доброчесність є одним із ключових чинників формування професійної траєкторії фахівця економічного напрямку, оскільки вона забезпечує дотримання етичних і правових норм, формує основу професійної репутації, довіри та конкурентоспроможності на ринку праці. У сучасних умовах цифровізації економіки, посилення інтеграційних процесів та розвитку інформаційних технологій доброчесність набуває стратегічного значення як

важливий елемент професійної компетентності та ефективного управління економічними процесами.

У результаті дослідження встановлено, що професійна доброчесність має комплексний характер і поєднує етичні, правові, соціально-економічні та управлінські аспекти. Вона проявляється через чесність, прозорість, відповідальність, незалежність професійних суджень та дотримання принципів корпоративної етики. Водночас академічна доброчесність є фундаментом професійної поведінки майбутнього спеціаліста, оскільки саме у процесі навчання формуються навички відповідального прийняття рішень, критичного мислення та нетерпимості до проявів недоброчесності.

Доведено, що порушення принципів доброчесності негативно впливає не лише на рівень професійної підготовки, а й створює ризики фінансових маніпуляцій, недостовірної звітності, корупційних проявів та зниження довіри до економічних інституцій. Натомість формування культури доброчесності сприяє підвищенню якості управлінських рішень, забезпечує стабільність функціонування підприємств і створює передумови для сталого соціально-економічного розвитку.

Важливим результатом дослідження є обґрунтування ролі закладів вищої освіти та бізнес-середовища у формуванні доброчесності майбутніх фахівців економічного напрямку. Встановлено, що ефективне поєднання академічної етики, практичної підготовки, сучасних цифрових технологій контролю та корпоративних стандартів дозволяє формувати у здобувачів освіти високий рівень професійної відповідальності та етичної культури.

Логіку наступності цього процесу, а також взаємозв'язок між етапами формування культури доброчесності та відповідними ризиками узагальнено в таблиці 2.

Наступність формування культури доброчесності: від академічного до корпоративного середовища

Етап формування	Ключові завдання та інструменти	Ризики недоброчесності на етапі	Результат для траєкторії фахівця
Академічне середовище (ЗВО)	Впровадження кодексів етики, цифровий контроль робіт, розвиток критичного мислення, самостійність навчання.	Плагіат, фальсифікація досліджень, використання недостовірних даних, зниження якості освіти.	Фундамент професійної поведінки, формування навичок етичного прийняття рішень .
Корпоративне середовище (Бізнес)	Антикорупційні механізми, внутрішній контроль, ESG-підходи, кодекси корпоративної етики .	Фінансові маніпуляції, недостовірна звітність, неетична поведінка в управлінні, втрата репутації.	Довгострокова конкурентоспроможність, висока ділова репутація, кар'єрне зростання.

Джерело: сформовано авторами за [2, 12].

З метою підвищення рівня доброчесності у професійній підготовці та практичній діяльності фахівців економічного напрямку доцільно запропонувати такі напрями удосконалення:

- посилити інтеграцію принципів академічної доброчесності у систему професійної підготовки здобувачів економічних спеціальностей;
- удосконалити механізми використання цифрових технологій для перевірки академічних і професійних робіт;
- активізувати впровадження практикоорієнтованого навчання, кейс-методів та моделювання етичних професійних ситуацій;
- розширити використання міжнародних стандартів професійної етики та ESG-підходів у діяльності підприємств;
- посилити корпоративний контроль і внутрішні антикорупційні механізми у сфері економічної діяльності;

- формувати культуру соціальної відповідальності та прозорості управлінських процесів як на рівні закладів освіти, так і у бізнес-середовищі.

Отже, доброчесність є невід’ємною складовою професійної компетентності сучасного фахівця економічного напрямку та важливою передумовою ефективного функціонування економічної системи. Формування культури доброчесності повинно стати пріоритетним напрямом розвитку вищої освіти, професійної підготовки та корпоративного управління в умовах сучасних глобалізаційних і цифрових трансформацій.

Список використаних джерел

1. Батечко Н., Дурдас А. Академічна доброчесність у контексті європейської практики: досвід Франції. *Безперервна професійна освіта: теорія та практика*. 2019. № 3. С. 88–94. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.3.8894>.

2. Гайдучок Т. С., Максимів Ю. В., Шкроміда Н. Я. Професійна доброчесність як основа якісної фінансової звітності в міжнародному контексті. *Modern economics*. 2025. № 52(2025). С. 19-24. [https://doi.org/10.31521/modecon.V52\(2025\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-03).

3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211> (дата звернення: 24.05.2026).

4. Миргород-Карпова В., Руденко Л., Шлапко Т. Академічна доброчесність в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз. *Право.ua*. 2022. № 3. С. 138–145. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2022.3.20>.

5. Про академічну доброчесність : Закон України від 18 груд. 2024 р. № 4742. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 24.05.2026).

6. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 24.05.2026).

7. Слободянюк О. Моніторинг стану сформованості системи забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-inkonf/all-inkonf-2022/paper/viewFile/16066/13488> (дата звернення: 24.05.2026).

8. Слободянюк О., Залюбівська О. Забезпечення академічної доброчесності в закладах вищої освіти крізь призму нормативно-правових документів. *Академічні візії*. 2025. Вип. 39. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14886355>.

9. Сустретов А. С., Таможська І. В. Реалізація принципів академічної доброчесності в європейському освітньому просторі: практики Франції та Німеччини. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Сер. Педагогіка та психологія*. 2026. № 1. С. 286-292. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2026-1-38>.

10. Таможська І. В., Смирнова І. М., Перетяга Л. Є. Вплив цифрових технологій на формування академічної доброчесності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Сер. Педагогіка та психологія*. 2025. Вип. 2. С. 161–167. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-2-24>.

11. Шестакова С. О. Інноваційні підходи до навчання академічної доброчесності за допомогою технологій штучного інтелекту. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 21. URL: <https://pedagogical->

[academy.com/index.php/journal/article/view/1164/1045](https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/1164/1045) (дата звернення: 24.05.2026).

12. Bugaychuk V., Opalov O., Grabchuk I. (2020). Management of educational program Economics in Polissya National University. Management and administration in the field of services: selected examples. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, ISBN 978-83-66567-14-6; pp. 249-261.

13. Bergaada M. Brève histoire de la lutte contre le plagiat dans le monde universitaire. *Questions de communication*. 2015. № 27(1). P. 171–188.

14. Boncourt T. La liberté académique comme catégorie de la pratique : à propos de la constitution du rôle d'universitaire en problème public. *Zilsel*. 2024. № 14(1). P. 11–19.